

Bankovní soustava

Česká národní banka

Bankovní soustava

- Souhrn bank v daném státě a vztahy mezi nimi
- V tržní ekonomice existuje tzv.
2stupňová bankovní soustava

2stupňová bankovní soustava

- **1. stupeň: centrální (ústřední) banka**
(v ČR: Česká národní banka – **ČNB**)
- **2. stupeň: obchodní banky**
 - **univerzální**: působí na celém území, poskytují veškeré bankovní služby, klienti: FO, PO
 - **specializované** – zákaznický, produktový, teritoriálně

Česká národní banka

- **Nezávislost na vládě**
- **Řízení**
- **Cíl**
- **Funkce**

Nezávislost na vládě

- Je dána Ústavou
- Nezávislost je důležitá pro plnění měnové funkce

Řízení ČNB

- Nejvyšším řídicím orgánem ČNB:
bankovní rada
- **Bankovní rada je jmenována prezidentem**
- **Bankovní rada: 7 členů: v čele guverner, 2 viceguvernéři a 4 vedoucí pracovníci**
- **Úkol bankovní rady: sledovat měnový vývoj, informovat parlament a veřejnost**

Cíl ČNB

Udržet **stabilitu měny** –stabilitu cen –
udržet přirozenou míru inflace

Funkce ČNB

- **Měnová** (monetární) politika
- Vydávání **bankovek a mincí**
- Řízení **platebního styku** a zúčtování bank
- Řízení **peněžního oběhu**
- Vykonávání **bankovního dohledu** nad finančním trhem, zejména nad obchodními bankami
- **Banka bank**
- **Banka státu**
- **Správa měnových rezerv**

Měnová politika ČNB

- Vyplývá **z cíle** ČNB
- Podstatou je **udržet rovnováhu mezi nabídkou peněz a poptávkou po penězích**, aby nevznikla ekonomická nerovnováha (kdyby bylo více peněz, než je zapotřebí, rostla by rychle inflace)
- Používá tzv. **měnové nástroje**

Měnové nástroje ČNB

- Pomocí nich **ovlivňuje ČNB množství peněz v ekonomice** (ovlivňuje tak inflaci)
- Jedním z nevýznamnějších měnových nástrojů je tzv. **diskontní sazba**
- **Diskontní sazba** - úroková sazba z úvěrů, které poskytuje ČNB obchodním bankám. Pokud ji ČNB např. zvýší, je to **signál** pro obchodní banky, aby také zvýšili úrokovou sazbu z úvěrů (trochu i z vkladů) – „zdraží se úvěry“ – podniky, občané si budou méně půjčovat – méně peněz v ekonomice, brzda inflace

Další měnové nástroje

- **Povinné minimální rezervy** – každá banka musí část depozit (vkladů svých klientů) mít na účtě u ČNB, nemůže je používat k obchodování, v současné době ČNB nemění toto stanovené %
- **Operace na kapitálovém trhu** – ČNB nakupuje nebo prodává státní dluhopisy

Vydávání bankovek a mincí

- ČNB jako **jediná** instituce vydává bankovky a mince
- Bankovky: **speciální bankovkový papír se zalisovanými textilními vlákny**, různé tiskové techniky – např. **hlubotisk, vodotisk**
- **Ochranné prvky proti padělení: vodoznak, iridiscenční pruh, okénkový kovový zalisovaný proužek, opticky proměnlivá barva, soutisková značka, sklopný efekt**
- Padělení: trestný čin (až 10 let odnětí svobody)

Řízení platebního styku

- **Clearingové (zúčtovací) centrum** kontroluje platební styk mezi obchodními bankami (převody na účtech mezi bankami)
- Jedná se o **kontrolu krytí plateb** (zda mají obchodní banky dostatek peněz)
- **Převod peněz: Obchodní banka 1 — clearingové centrum ČNB: kontrola – obchodní banka 2**
- Proto **převody peněz mezi bankami trvají déle** než převod peněz v rámci jedné banky
- Dnes je technicky možný expresní převod, ale obchodní banky si zatím účtují vyšší poplatek

Řízení peněžního oběhu

ČNB sleduje:

- **Množství peněz v oběhu celkově**
- Množství peněz **podle struktury (kolik stokorun apod.)**, v rámci **jednotlivých regionů**
- Množství peněz **z časového hlediska** (větší potřeba např. před **Vánoci**)

Bankovní dohled nad obch. bankami

- ČNB **dohlíží na finanční trh**, zejména na **obch. Banky** (ale i na pojišťovny, penzijní fondy...)
- Důvodem je **omezit rizika** a zajistit **spolehlivost bankovního systému**

Bankovní dohled nad obch. bankami

- **Posouzení žádosti o bankovní licenci**
- Vydání **určitých (obezřetnostních) pravidel**
- **Kontrola krytí plateb – clearingové centrum**
- **Kontrola na dálku** - banky odevzdávají pravidelně výkazy o hospodaření
- **Kontrola na místě** – v bance kontroluje činnost pracovník ČNB
- **Opatření k nápravě – represe – pokuty, omezení licence, zavedení nucené správy, odnětí licence**

Banka bank

ČNB pro obchodní banky:

- vede jejich účty
- přijímá jejich vklady
- poskytuje jim úvěry

Banka státu

ČNB pro stát:

- Vede účty státního rozpočtu
- Vede účty státních institucí a úřadů
- **Neposkytuje** státu úvěr
- **Reprezentuje** náš stát v zahraničí

Správa měnových rezerv

- ČNB udržuje dostatečnou **zásobu zlata a cizích měn**
- **Chrání je**
- **Obchoduje s nimi na světových trzích a ovlivňuje tak kurz koruny**

Doporučuji ke zhlédnutí

video **O penězích a lidech** (YouTube)

Děkuji za pozornost